

Предлог – Декларација за зголемување на надлежностите на единиците на локалната самоуправа

Република Македонија е потписник на Европската повелба за локална самоуправа од 14.06.1996 година, додека истата ја ратификуваше Собранието на република Македонија на 06.06.1997 година со што стана дел од Македонскиот правен систем. Согласно Повелбата локалните самоуправи имаат неприкосновено право во границите на законите, да регулираат, уредуваат и да раководат со јавните работи, одговорно и во интерес на граѓаните. Според уставот на Република Македонија, општините се еднакви во правата и должностите без оглед на просторната и демографската големина, но и без оглед на други разлики и специфичности.

За ЛДП реформите на системот на локалната самоуправа остануваат приоритет. Основна карактеристика на сегашната локална самоуправа од аспект на организираност е едностепеноста со монотипни општини. Секојдневно општините се соочуваат со нарамнотежа помеѓу опфатот на надлежностите, обемот на работа, кадровските и другите капацитети од една страна и големината според бројот на жители, економската и финансиската моќ од друга страна. Затоа предлагаме напуштање на монотипниот модел на општини и воведување на политипен модел на општини, со различни надлежности во зависност од големината, економската моќ и изградените капацитети. Изборот на членовите на Советите на општините да се врши според пропорционалниот модел со отворени листи, со што ќе се реализира изборната волја на граѓаните.

Вкупните приходи од локалните самоуправи во вкупните државни приходи на република Македонија е на ниво помало од 10%, додека пак во земјите членки на ЕУ е во рамки од 25% до 30%. Локалните приходи како дел од БДП на Република Македонија се на ниво помало од 5%, додека пак во земјите членки на ЕУ се на ниво поголемо од 30%. Општините кои се над посочените параметри во остварувањата се оштетени и назадуваат во својот развој, а општините кои се во рамките на посочените параметри сеуште немаат доволна финансиска моќ за позабележлив развој. Затоа предлагаме значително зголемување на финансиските средства на општините и по обем и по структура. Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа ќе мора да претрпи определени измени, како во процентуалните зафаќања од определени даноци, така и во делот на пренесување на други типично локални даноци од централно ниво на локално ниво. Таков данок би бил данокот од игри на среќа. Уставот на Република Македонија го гарантира правото на граѓаните непосредно и преку свои претставници да учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областа на урбанизмот, заштитата на околината, локалниот економски развој, комуналните дејности, образованието и други области утврдени со закон. Сепак сме сведоци на несогласувањата на одлуки на централната власт за кои не е ниту консултирана локалната власт. Затоа предлагаме согласно принципите и духот на Европската повелба за локална самоуправа, задолжително уште кога се планираат определени одлуки на централната власт а кои се однесуваат за локално ниво, локалните самоуправи задолжително да се консултираат и задолжително да се почитува нивниот став по предметното прашање. Локалните референдуми дури и тие кои се однесуваат за надлежност на повисока инстанца, задолжително да се почитуваат од страна на централната власт како најдемократска изразена волја на граѓаните.